

доцільним є застосування дослідницького методу в старших класах, у яких учні характеризуються високим рівнем засвоєння знань, мають певні здібності до мови. Оволодіння дослідницькими вміннями та навичками є вимогою часу, одним із найважливіших завдань сучасної освіти.

Список використаної літератури

1. Андреев В.И. Дифференцированный подход при обучении методам исследования как дидактическое условие для развития исследовательских способностей старшеклассников // Новые исследования в пед. науках. - М., 1974.-Вып. 9.-С. 28-29.
2. Ващенко Г. Загальні методи навчання: Підручник для педагогів. - К.: Українська видавнича спілка, 1997. - 441 с.
3. Недодатко Н.Г. Формування навчально-дослідницьких умінь старшокласників: Автореферат. - Харків, 2000. - 17 с.
4. Скуратівський Л.В. Пізнавальні завдання з української мови: Посібник для вчителя. - К.: Рад. школа, 1987. - 144 с.
5. Тихоша В.І. Програми для шкіл (класів) з поглибленим вивченням української мови, ліцеїв та гімназій гуманітарного профілю „Рідна мова” 8-11 класи // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях, колегіумах. - 2003. - №3. - С. 178-203.
6. Ющук Іван. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів з рідної мови // Дивослово. - 2003. - №8. - С. 22-37.

Summary

The article gives substantiation of the methods and technique forming research skills of the pupils; it also suggests the system of exercises for teachers' use at the final stage of native (Ukrainian) language learning.

В.А.Зубко
викладач

РОЗВИТОК ПАМ'ЯТІ ТА ЇЇ ТРЕНУВАННЯ У ВИВЧЕННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У статті розглядається роль пам'яті у вивченні англійської мови. Також надано різні класифікації типів пам'яті, тести на перевірку пам'яті та наведені вправи на всебічний розвиток пам'яті та її тренування.

Усе, що людина безпосередньо відображає за допомогою процесів відчуття і сприймання, фіксується, упорядковується, зберігається в її мозку, чтворюючи індивідуальний досвід, і за потреби використовується в подальшій діяльності. Діяльність людини великою мірою залежить від багатства її пам'яті

питання про характер запам'ятовування та збереження в пам'яті слова є дуже важливим при вивченні мови. Слово зберігається в тривалій пам'яті не як проста сума значень, а утворює, користуючись терміном Л.В. Щерби, певний, узагальнений, генералізований „семантичний образ” [8, 64]. А.А.Брудний свідчить про існування таких понять, як „визначення слова” та „словник (активний та пасивний)” [2].

Учні часто неспроможні дати визначення слова, хоч і вільно користуються великою кількістю слів у власному мовленні. Це стосується не тільки абстрактних, наукових понять, але й так званих „побутових” понять, з якими ми постійно маємо справу в повсякденному житті. Поняття „словник” виникає через невідповідність між величезною кількістю слів-значень, якими ми користуємося, і обмеженими можливостями пам'яті щодо запам'ятовування і збереження лексичних одиниць. Обидва поняття відтворюють думку про те, що повинен існувати якийсь особливий семантичний стан, характерний для зберігання слів у тривалій пам'яті, досить економний, щоб забезпечувати „компресоване” зберігання величезної кількості слів-значень, і досить мобільний, щоб забезпечити їх швидку та безпомилкову реалізацію в процесі мовлення.

Окремі значення слів виявляються лише в процесі користування мовою. Ми актуалізуємо їх в оперативній пам'яті, коли починаємо говорити, слухати, читати, писати чи перекладати. Перехід від семантичного стану до ситуативного, тобто практичного вживання слова в якомусь з конкретних значень, відбувається підсвідомо і тим легше, чим краще учень володіє цим словом. Від чого ж залежить це володіння? Пам'ять має різні за активністю зони. Коли ми часто вживаємо слово, воно потрапляє у більш активну зону і легше актуалізується.

У психології розрізняють короткочасну і довгочасну пам'ять. Обидва види пам'яті мають велике значення для реалізації мовленнєвої діяльності. Участь у комунікативній діяльності можлива лише в тому випадку, коли у свідомості (в довгочасній пам'яті) людини міцно зберігаються мовні засоби. Під час мовлення необхідні мовні засоби подаються до короткочасної пам'яті. Матеріал, який підлягає запам'ятовуванню, спочатку надходить до короткочасної пам'яті, а потім за допомогою вправ має бути переведений до довгочасної пам'яті [6,110].

Нами була розроблена програма покращення пам'яті для студентів та учнів, які вивчають англійську мову. Основою завдань стали рекомендації спеціалістів з методики викладання англійської мови [1; 3; 5]. Програма складалася з таких етапів:

1. Тестування можливостей учнів.
2. Вправи на тренування пам'яті.

1. Пропоновані тести повинні дати вчителю чітке уявлення про те, як розвинена пам'ять учнів, а також допомогти учням усвідомити власні можливості.

Test №1. *How good is your memory ?*

Often - A occasionally - B rarely - C never - D

1. Do you ever forget where you put things?
2. Do you find it difficult to remember the storylines of television serials?
3. Do you ever have to check whether you have done something you meant to do, like locking the door or turning off the gas or the lights?
4. Do you ever forget to take things with you when you go out?
5. Have you ever told someone a story or a joke that they told you?
6. Have you ever repeated to someone what you have already told them?
7. Do you ever start to read a book or an article you have read before without realizing it?
8. Have you ever had a word "on the tip of your tongue" but been unable to remember it?
9. Do you ever forget to do things you have promised to do?
10. Have you ever forgotten what you did the day before?
11. When talking to someone have you ever forgotten what you have just said?
12. Do you ever forget to pass any important messages?

Interpret your score

A-1 B-2 C-3 D-4
49-56-excellent memory
39-48-good memory
29-38-average memory less
than 20-bad memory

Test №2. Visual

1. Do you like to talk in details?
2. Can you spell words well?
3. Are you a fast reader?
4. When you write, is it neat and well laid out?
5. Do you have a vivid imagination?
6. Do you like long-term planning?
Do you like to see the film before you read the book?
8. Are you well organized?
9. Do you memorize by picturing things?
10. Do you have problems remembering instructions you have heard?
11. Do you have less problems with instructions you can see (read)?
12. Are your eyes you're the most expressive feature?

\udial

1. Do you like discussions?
2. Do you enjoy reading aloud?
3. Do you enjoy listening?
4. When you read to yourself, do you move your lips or hear a voice in your head?
5. Would you rather talk than write?
6. Do you like to read the book before you watch the film?
7. Can you imitate other people's voices easily?
8. Do you talk to yourself?
9. Do you find spoken language easier than Mathematics or Writing?

10. Do you like music?
11. Do you learn by listening?
12. Is your mouth you're the most expressive feature?

Kinesthetic

1. Do you prefer not to speak but do lots of gestures when you speak?
2. Do you spell using body movements, e. g. your fingers?
3. Do you like to read books with lots of actions?
4. Do you like to read books with lots of events in the past?
5. When you write do you press hard?
6. When you write is your writing untidy?
7. Are you strongly intuitive?
8. Are you weak on details?
9. Do you like to move around while you learn?
10. Do you point with your fingers as you read?
11. Do you gesture a lot when you speak?
12. Are you expressive with your body?

Розвинути пам'ять кожного типу допомагає зацікавленість учнів, їх позитивне ставлення до матеріалу, який вивчається. Крім цього необхідно використовувати спеціальні вправи, спрямовані на розвиток того іншого типу пам'яті.

2. Подані нижче вправи мають на меті вдосконалити пам'ять учнів, що є дуже важливим для вивчення іноземної мови.

Вправа № 1. Дайте відповідь на запитання, працюючи в парах або в групах:

1. When is your parents' wedding anniversary?
2. What did you have to eat last night?
3. Where were you ten days ago?
4. What did you do that day?
5. When was your mother born?
6. How many phone numbers can you remember?
7. Who did you speak to yesterday?

Вправа №2. За 1 хвилину спробуйте вивчити наступні італійські слова та їх переклад на англійську мову :

tempo-time	verde-green
caro-dear	tutti-everybody
libero-freedom	matita-pencil
tranquillo-calm	regalo-gift
ragazzo-boy	dicono-they speak

ragazzo-
verde- .
tempo- .
dicono-

Не підглядаючи до Вправи №2, скажіть, що означають наступні італійські слова:

caro- matita- ...
tranquillo- tutti-
r#*rra1r*_

~ ~©- ...

Не підглядаючи

літерами:

l o d e q u t i l i t u c o g a e m r o

1. t...po	6. ra...zzo
2. ca...	7. ver...
3. di...no	8. ...tti
4. ...bero	9. ma...ta
5. tran...illo	10. rega...

Вправа № 3. Слухайте вчителя та спробуйте повторити те ж саме:

T: The rich is getting richer.
The poor is getting poorer.
The good is getting better.
The bad is getting worse.

Вправа М 4. Читайте поданий вірш 1 хвилину, та спробуйте розповісти його, не підглядаючи до тексту:

A Happy Thought

The life is so full of a
number of things I am sure
we should all be happy as
kings.

Вправа № 5. Прослухайте список слів, який зачитає вчитель та спробуйте назвати слова, які ви запам'ятали: memory, language, word, situation, point, vocabulary, list, motivation, score, progress, terror, practice, source, confidence, delight, people, culture, pattern.

Вправа № 6. Читайте поданий список слів 1 хвилину. Потім спробуйте записати слова, які ви запам'ятали:

Pin church identify luxury accelerate carefully miscalculate occasional anxious knot
daffodil impertinent reason remember language concentrate learner progress score flower ball
plan mother spoon tree winter butter *Вправа № 7.* Уважно слідкуйте за рухами вчителя та виконайте фізичну вправу

An elephant is bigger than a flea.
An elephant is bigger than a flea.
An elephant is long,
An elephant is strong.
An elephant is bigger than a flea.

Вправа № 8. Уважно слідкуйте за рухами вчителя та тим, що він говорить і виконайте те ж саме :

Hands up, hands down
Hands on hips Sit down.
Hands to the sides Bend
left, bend right.
Stand still.
One, two, three, hop!

One, two, three, stop!

Stand still.

Sit down.

Подані вправи допоможуть вчителю не лише розвинути пам'ять учнів, а й розвинути навички говоріння учнів.

Розглядаючи процеси пам'яті, звичайно розрізняють запам'ятовування, збереження і забування. Запам'ятовування буває довільним, коли ставиться мета запам'ятати що-небудь, і мимовільним, коли така мета відсутня і запам'ятовування здійснюється у процесі іншої діяльності [1, 317].

Навчальна діяльність вимагає від учнів вміння управляти своєю пам'яттю: запам'ятовувати засоби дії з буквами, цифрами і знаками, заучувати нові терміни, правила. Навчання в школі потребує від дітей запам'ятовування інколи не дуже цікавого, важкого і достатньо великого навчального матеріалу. Специфіка утримання і нові вимоги до процесів пам'яті вносять істотні зміни в ці процеси: збільшується обсяг, або „потужність”, пам'яті. Учні IV класу запам'ятовують у 2-3 рази більше слів, чим учні I класу [4, 52].

Спеціальне вивчення тривкості і швидкості запам'ятовування учнями різноманітного змісту показало, що в цілому по цих показниках пам'ять учнів поліпшується з віком [4,54]. Проте, за даними Аткинсона Р. спроможність до заучування з віком зростає, а тривкість запам'ятовування з роками спадає [1,205]. Дослідження Істоміної З.М. показали, що у учнів продуктивність пам'яті залежить: а) від змісту матеріалу, який запам'ятовується; б) від характеру діяльності і від ступеня володіння раціональними засобами і прийомами заучування і відтворення матеріалу [4, 37].

У навчанні англійської мови особливого значення набуває саме мимовільне запам'ятовування. Пояснюється це тим, що механічне запам'ятовування слів, граматичних форм, тощо не може забезпечити участь у спілкуванні. Необхідно сформулювати вміння вживати мовний матеріал, а не лише запам'ятовувати його. Мимовільне запам'ятовування має певні закономірності. Для методики навчання англійської мови важливі такі положення. По-перше, свідоме виконання дій та операцій з мовним матеріалом не лише сприяє формуванню навичок, але й забезпечує краще запам'ятовування цього матеріалу; позитивно впливає порівняння нового матеріалу зі старим. По-друге, стимулюється інтерес учнів, що досягається шляхом надання вправам комунікативного характеру, використання різноманітних прийомів і засобів навчання, тощо. По-третє, мовний матеріал повинен засвоюватися у процесі виконання вправ (усних, письмових), що забезпечує опору на сукупність різних відчуттів.

Збереження мовного матеріалу в пам'яті безпосередньо пов'язане з попередженням забування. Відомо, що кількість повторень слів (від 15 до 20) для їх збереження в пам'яті з наступним використанням у рецептивному мовленні залежить від характеру слова і повинна розподілятися таким чином: сім повторень протягом першого тижня; три повторення на другому тижні; три- чотири на четвертому тижні, а решта-з будь-яким інтервалом у часі [7].

Існують різні класифікації типів пам'яті. Одні учні краще запам'ятовують

предмети, картини (образна пам'ять), інші-слова (вербальна пам'ять). Найпоширенішою є класифікація типів пам'яті за каналом надходження інформації: зоровим, слуховим, руховим і комбінованим. У більшості людей наявні всі типи пам'яті, але рівень розвитку кожного з них неоднаковий. Різний рівень типів пам'яті по-різному впливає на певні види мовленнєвої діяльності. Наприклад комбінований тип пам'яті з домінуючим слуховим компонентом виявляється найбільш сприятливим для оволодіння усним мовленням. Якщо в учня переважає зоровий або руховий тип пам'яті, то опанувати усне мовлення йому досить важко. В учнів, як свідчать досвіди, переважає зоровий тип пам'яті, слуховий тип зустрічається набагато рідше. В загалі у „чистому вигляді” окремі типи пам'яті зустрічаються дуже рідко [5, 20].

Досвід показав, що необхідною умовою запам'ятовування є розуміння матеріалу, утворення смислових зв'язків, та використання ефектних прийомів запам'ятовування. Незрозумілий матеріал, як правило, не викликає інтересу й запам'ятовується гірше, ніж систематизований, зрозумілий. Для полегшення умов запам'ятовування варто зробити матеріал зрозумілим і привабливим.

Розвиток пам'яті залежить від того, як забезпечується управління цим процесом. Педагоги мають створювати умови, що прискорюють навчання, дають можливість краще засвоїти і зберегти в пам'яті знання.

Розвиток пам'яті насамперед залежить від зацікавленого включення особистості в продуктивну діяльність, зокрема навчальну, спрямовану на самостійне пізнання світу або досягнення нових результатів діяльності.

Урахувати індивідуальні відмінності пам'яті важливо в навчальній роботі, щоб максимально продуктивно використовувати потенційні можливості кожного учня, спрямованих на розвиток умінь і навичок мовлення англійською мовою та всебічно розвивати їх пам'ять.

Список використаної літератури

1. Аткинсон Р. Человеческая память и процессе обучения. - М.: Просвещение, 1979. - 528 с.
2. Брудный А.А. К проблеме семантических состояний. Сознание и действительность. - Фрунзе, 1964.
3. Истомина З.М. Развитие памяти : Учеб.-метод, пособие. - М., 1978
4. Лапп Д. Улучшаем память в любом возрасте / Пер. с фр. - Москва, 1993.
5. Лезер Ф. Тренировка памяти / Пер. с нем. - Москва, 1979.
6. Ляудис В.Я. Память в процессе развития. - М.: изд-во МГУ, 1976. - 255 с.
7. Методика навчання іноз. мов у середніх навч. закладах: Підручник. - Ленвіт, 1999. - 320 с.
8. Щерба Л. В. Избранные работы по языкознанию и фонетике. - ЛГУ, 1958, т. 1.

Summary

The article deals with memory development and its training in the process of studying English. Different kinds of memory tests are given and different exercises for memory development are suggested